

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 14Co/814/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1413214726
Dátum vydania rozhodnutia: 05. 05. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Katarína Javorčíková
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2015:1413214726.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Kataríny Javorčíkovej a členiek senátu Mgr. Barbory Bartekovej a JUDr. Dariny Kuchtovej, v právnej veci navrhovateľa: Dopravný podnik Bratislava, a.s., Olejkárska 1, Bratislava, IČO: 00 492 736, zastúpeného JUDr. Vladimírom Kánom, advokátom, AK ECKER - KÁN & partners, Nám. M. Benku 9, Bratislava, proti odporcovi: J. E., X.. XX.X.XXXX, X. L. L. XX, L., t.č. na neznámom mieste, v konaní zastúpenému opatrovníkom L. V., pracovníčkou Okresného súdu Bratislava IV, o zaplatenie 50,70 eura, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Bratislava IV v Bratislave zo dňa 27.6.2014, č.k. 9C/315/2013-27, pomerom hlasov 3:0, takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok Okresného súdu Bratislava IV v Bratislave zo dňa 27.6.2014, č.k. 9C/315/2013-27 potvrdzuje.

Odporcovi sa náhrada trov odvolacieho konania nepriznáva.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa návrh vo veci zamietol a odporcovi náhradu trov konania nepriznal. Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že navrhovateľ sa návrhom na začatie konania, doručeným súdu dňa 14.8.2013, domáhal voči odporcovi zaplatenia sumy 50,70 eura z dôvodu, že odporca dňa 30.1.2012 cestoval v dopravnom prostriedku navrhovateľa - linkou MHD č. 4 a pri kontrole sa nevedel preukázať platným cestovným lístkom. Súd vo veci vykonal dokazovanie oboznámením predložených listinných dôkazov a zistil, že dňa 30.1.2012 odporca na linke MHD č. 4 cestoval bez cestovného lístka a na výzvu revízora sa nepreukázal ani iným platným cestovným dokladom. Súd poukázal na ustanovenia § 760, § 52 ods. 1, 3, 4, § 100 ods. 1 veta prvá, § 108 Občianskeho zákonníka (ďalej len OZ), ako aj na ustanovenie § 5b zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa. Konštatoval, že nástupom odporcu do dopravného prostriedku navrhovateľa došlo ku konkludentnému uzatvoreniu zmluvy o preprave medzi účastníkmi konania v zmysle § 760 OZ a jeho zotrvaním v dopravnom prostriedku došlo aj priamo k využitiu služby poskytovanej dopravcom, ktorá je predmetom jeho obchodnej činnosti a za ktorú má nárok na primeranú odmenu a to cestovné. Podľa súdu treba prepravnú zmluvu v prejednávanej veci považovať za spotrebiteľskú zmluvu podľa § 52 OZ. Odo dňa, keď sa právo navrhovateľa mohlo vykonať po prvý krát (teda odo dňa nasledujúceho po tom, kedy odporca cestoval v dopravnom prostriedku navrhovateľa bez platného cestovného lístka, t.j. 31.1.2012), mohol navrhovateľ podať návrh na súd pre porušenie prepravného poriadku zo strany odporcu. Posledný deň premlčacej lehoty pripadol na štvrtok 31.1.2013. Navrhovateľ svoje právo uplatnil v súdnom konaní dňa 14.8.2013, teda ho nevykonal v lehote určenej v ust. § 108 OZ, v ktorom je stanovená jednoročná premlčacia doba na uplatnenie práva z prepravy. Vzhľadom na spotrebiteľský charakter zmluvy o preprave a povinnosť súdu v zmysle § 5b zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa prihliadať ex offa na premlčanie nároku navrhovateľa zo spotrebiteľskej zmluvy, súd návrh navrhovateľa zamietol ako premlčaný. Súčasne vyhodnotil, že

obidva navrhovateľom uplatnené nároky - nárok na zaplatenie cestovného, ako i úhrady až do výšky stonásobku základného cestovného bez príplatkov a zliav, majú rovnaký právny základ, spočívajúci v porušení podmienok z konkludentne uzatvorenej zmluvy o preprave. Vo veci je preto potrebné na oba tieto nároky aplikovať ustanovenie § 108 OZ, zaoberajúce sa premlčaním práv z prepravy, pričom jednoročná premlčacia doba začala u oboch nárokov plynúť súčasne, dňom 31.1.2012.

Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie navrhovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu. Namietol, že súd prvého stupňa nedostatočne zistil skutkový stav a vec nesprávne právne posúdil. Preto navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Namietol, že vo veci nejde o spotrebiteľskú zmluvu. Ďalej uviedol, že zmluvou o preprave (§ 760 OZ) vzniká právny vzťah medzi dopravcom (fyzickou alebo právnickou osobou prevádzajúcou dopravu na základe príslušného povolenia) a cestujúcim. Preprava osôb je služba poskytovaná cestujúcim, ktorá spočíva v preprave predmetu (veci) a osoby dopravným prostriedkom do miesta určenia a to riadne a včas, za určené cestové. OZ obsahuje iba základnú úpravu vzťahov vznikajúcich pri rôznych druhoch a spôsoboch prepravy. Podrobnejšia úprava je ponechaná osobitným zákonom a na ich základe vydaným vykonávacím právnym normám, v tomto prípade zákonu o doprave na dráhach. Podľa navrhovateľa úhrada za nepreukázanie sa cestovným lístkom nepatrí medzi práva z prepravy v zmysle § 760 OZ. Všeobecná premlčacia doba podľa OZ sa použije všade tam, kde pre jednotlivé práva nie je OZ alebo iným právnym predpisom ustanovená premlčacia doba. Preto je namieste použiť § 101 OZ, čo znamená, že pohľadávka vo výške 50,- eur nebola v čase podania návrhu na vydanie platobného rozkazu premlčaná. Navrhovateľ poukázal aj na rozhodnutia Krajského súdu v Bratislave vo veciach vedených pod sp. zn. 15Co/67/2011 a 14Co/216/2011, v ktorých odvolací súd rozhodoval v skutkovo totožných veciach a jeho odvolaniu vyhovel.

Opatrovníčka odporcu sa k odvolaniu navrhovateľa nevyjadřila.

Krajský súd v Bratislave ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 O.s.p.) preskúmal a prejednal vec v zmysle § 212 ods. 1 O.s.p. bez nariadenia ústneho odvolacieho pojednávania postupom podľa § 214 ods. 2 v spojení s § 156 ods. 3 O.s.p. a dospel k záveru, že nie je dôvod na zrušenie rozhodnutia súdu prvého stupňa, pretože odvolacie námietky navrhovateľa neobstoja.

Pretože súd prvého stupňa v prejednávanej veci prihliadol ex offa na premlčanie uplatňovaného nároku v zmysle § 5b zákona č. 250/2007 Z.z. v platnom znení a navrhovateľ namietol, že vo veci nejde o spotrebiteľskú zmluvu, odvolací súd sa v prvom rade zaoberal charakterom vzťahu medzi účastníkmi konania, pričom dospel zhodne so súdom prvého stupňa k záveru, že ide o spotrebiteľský vzťah a zmluva o preprave uzatvorená medzi navrhovateľom ako dopravcom a odporcom ako cestujúcim je spotrebiteľskou zmluvou (§ 52 ods. 1 OZ). Vo všeobecnosti k takémuto typu zmluvy možno povedať, že ide o zmluvu, ktorá sa uzatvára vo viacerých prípadoch, pričom cestujúci nemá možnosť podstatným spôsobom, resp. žiadnym spôsobom, ovplyvniť obsah dopravcom vopred pripraveného návrhu na uzavretie zmluvy. Prepravný poriadok MHD v Bratislave, Tarifa MHD a jednotlivé cestovné poriadky sú umiestnené na zástavkách MHD a sú verejným návrhom na uzavretie zmluvy o preprave osôb. Cestujúci sa môže rozhodnúť, či služby poskytované dopravcom využije (a bude tak akceptovať ním stanovený Prepravný poriadok MHD v Bratislave, Tarifý MHD a cestovné poriadky), alebo služby dopravcu nevyužije. Nemá však možnosť dohodnúť si individuálne podmienky, za akých tieto služby bude využívať, ani žiadnym spôsobom zasahovať do ich obsahu. V zmysle uvedeného je právny vzťah v prejednávanej veci (vzťah medzi navrhovateľom a odporcom) právnym vzťahom zo spotrebiteľskej zmluvy, ktorý musí byť posudzovaný podľa ustanovení upravujúcich právne vzťahy spotrebiteľského charakteru. Navrhovateľ (dopravca) mal v tomto vzťahu postavenie dodávateľa v zmysle § 52 ods. 3 OZ, a zároveň predávajúceho v zmysle § 2 písm. b) zákona č. 250/2007 Z.z., keďže pri uzatváraní a plnení zmluvy o preprave konal v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti, ktorou okrem iného je aj pravidelná verejná cestná hromadná mestská doprava osôb. Odporca (cestujúci) vystupoval v postavení spotrebiteľa (§ 52 ods. 4 OZ a § 2 písm. a) zákona č. 250/2007 Z.z.). V nadväznosti na túto skutočnosť preto musí odvolací súd konštatovať, že súd prvého stupňa postupoval správne, keď v danej veci v súlade s ustanovením § 5b zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa prihliadol ex offa na premlčanie nároku navrhovateľa a jeho odvolacie námietky nie sú v tomto smere

dôvodné. Pre úplnosť odvolací súd dodáva, že ustanovenie § 5b zákona č. 205/2007 Z.z. bolo do tohto zákona zavedené s účinnosťou od 1.5.2014 zákonom č. 102/2014 Z.z.. Podľa tohto ustanovenia orgán rozhodujúci o nárokoch zo spotrebiteľskej zmluvy prihliada aj bez návrhu na nemožnosť uplatnenia práva, na oslabenie nároku predávajúceho voči spotrebiteľovi, vrátane jeho premlčania alebo na inú zákonnú prekážku alebo zákonný dôvod, ktoré bránia uplatniť alebo priznať plnenie predávajúceho voči spotrebiteľovi, aj keď by inak bolo potrebné, aby sa spotrebiteľ týchto skutočností dovoľával. Napriek tomu, že samotné premlčanie má hmotnoprávny charakter, procesná povaha ustanovenia § 5b vyplýva z jeho samotného znenia, ktoré ustanovenie normuje predovšetkým a najmä procesnú činnosť orgánu rozhodujúceho o nároku zo spotrebiteľskej zmluvy. Na jeho základe sa súdu, ako orgánu rozhodujúcemu o nároku zo spotrebiteľskej zmluvy, ukladá povinnosť v súdnom konaní z úradnej povinnosti prihliadať na premlčanie v spotrebiteľských veciach. Ide o konkrétny procesný postup súdu v konaní, čo nasvedčuje procesnoprávnemu charakteru ustanovenia, a v prípade absencie prechodného ustanovenia platí, že súd postupuje podľa právneho stavu účinného v čase rozhodovania súdu. Vzhľadom na skutočnosť, že v čase rozhodovania súdu prvého stupňa už ustanovenie § 5b zákona č. 250/2007 Z.z. bolo účinné, súd prvého stupňa bol povinný aplikovať ho vo všetkých prebiehajúcich konaniach (vrátane súdnych konaní začatých pred jeho účinnosťou), t. j. aj v konaní v prejednávanej veci. Navyše, zákon č. 250/2007 Z.z. je lex specialis vo vzťahu k Občianskemu zákonníku ako lex generalis. Znamená to, že pokiaľ je otázka prihliadania na premlčanie uplatneného nároku v § 5b zákona č. 250/2007 Z.z. upravená odlišne od § 100 ods. 1 OZ, prednosť má špeciálna úprava zákona č. 250/2007 Z.z.. Súd prvého stupňa preto postupoval v súlade so zákonom, keď prihliadol ex offo na premlčanie uplatňovaného nároku.

Neobstojí ani námietka navrhovateľa, že súd mal vo veci nároku na zaplatenie úhrady za nepreukázanie sa cestovným lístkom aplikovať ust. § 101 OZ (všeobecnú trojročnú premlčaciu dobu), lebo úhrada nepatrí medzi práva z prepravy v zmysle § 760 OZ. Aj podľa názoru odvolacieho súdu, oba uplatnené nároky navrhovateľa ako dopravcu na zaplatenie cestovného a úhrady („pokuty“) vo výške stonásobku základného cestovného bez príplatkov a zliav voči odporcovi (cestujúcemu), vyplývajú zo zmluvy o preprave (§ 760 OZ). Preto nie je dôvod na to, aby sa na každý z týchto nárokov aplikovala iná premlčacia doba. Právo na zaplatenie cestovného a úhrady má rovnaký právny základ - porušenie podmienok zmluvy o preprave, teda na ich uplatnenie vo vzťahu k premlčaniu sa tak vzťahuje ust. § 108 OZ. Právo na zaplatenie úhrady („pokuty“) nemôže vzniknúť samostatne a oddelene len na základe zákona o doprave na dráhach (aj keď môže byť samostatne a oddelene uplatnené na súde), ale len spolu s nárokom na zaplatenie cestovného. Oba nároky vznikli zo zmluvy o preprave osôb v MHD, resp. z jej porušenia a to súčasne. U oboch nárokov preto začína rovnako plynúť aj premlčacia doba stanovená v § 108 OZ. Správny bol preto postup súdu prvého stupňa, ktorý otázku premlčania nároku dopravcu na úhradu pri nepreukázaní sa platným cestovným lístkom posúdil na základe analógie legis (§ 853 ods. 1 OZ) podľa tých ustanovení Občianskeho zákonníka, ktoré upravujú vzťahy obsahom a účelom najbližšie, t.j. podľa ustanovenia § 108 OZ, pretože zákon č. 514/2009 Z.z. premlčanie uvedeného nároku osobitne neupravuje. Pretože neupravuje ani začiatok plynutia premlčacej doby na uplatnenie práva na úhradu pri nepreukázaní sa platným cestovným lístkom, je podľa názoru odvolacieho súdu namieste aplikácia ust. § 563 OZ, v zmysle ktorého dlžník (cestujúci) je povinný splatiť dlh prvého dňa po tom, ako ho veriteľ - dopravca o plnenie požiadal. Týmto dňom nastáva splatnosť dlhu a zároveň je v tento deň možné prvýkrát uplatniť právo podaním žaloby na súd. Ako zistil súd prvého stupňa v prejednávanej veci, odporca cestoval na linke MHD č. 4 v Bratislave dňa 30.1.2012 bez cestovného lístka, kedy ho aj revízor vyzval na zaplatenie cestovného 0,70 eura a postihu 50,- eur. Ako správne skonštatoval súd prvého stupňa, jednoročná premlčacia doba na uplatnenie nároku navrhovateľa na súde tak začala plynúť dňa 31.1.2012. Jej koniec v súlade s § 122 ods. 2 prvá veta OZ pripadol na deň 30.1.2013 (streda). Návrh na začatie konania bol súdu doručený až dňa 14.8.2013, t.j. zjavne po uplynutí zákonnej ročnej premlčacej doby v zmysle § 108 OZ.

Možno teda uzavrieť, že vzhľadom na skutočnosť, že v danej veci ide o spor zo spotrebiteľskej zmluvy, súd prvého stupňa správne navrhovateľovi premlčané právo nepriznal aj bez vznesenej námietky premlčania zo strany odporcu (§ 5b zákona č. 250/2007 Z.z.), a správne aj žalobu zamietol.

K poukázaniu navrhovateľa na iné rozhodnutia Krajského súdu v Bratislave, v ktorých bolo jeho odvolaniu vyhovené, odvolací súd uvádza, že táto problematika bola medzichasom predmetom zjednotenia rozhodovacej praxe odvolacích senátov Krajského súdu v Bratislave.

Z uvedených dôvodov odvolací súd podľa ust. § 219 ods. 1, 2 O.s.p. napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdil.

Odporcovi, úspešnému aj v odvolacom konaní, trovy odvolacieho konania neboli priznané, pretože návrh na ich priznanie nepodal, a ani mu žiadne nevznikli.